

OLIV O'QUV YURTLARI TALABALARIGA BIZNES LUG'ATINI O'RGATISHNING PEDAGOGIK STRATEGIYALARI MUAMMOLARI

Hafizov Abror Alisher o'g'li,
O'zXIA ingliz tili fani o'qituvchisi.
e-mail: abrorbek.hafizov92@gmail.com

ANNOTATSIYA

Oliy ta'lim talabalariga biznes lug'atini o'rgatish ko'plab muammolarni keltirib chiqaradi, jumladan, til murakkabligi, kontekstni tushunishning yo'qligi, talabalar populyatsiyasining xilma-xilligi, motivatsion muammolar, pedagogik cheklovlar va baholashdagi qiyinchiliklar. Ushbu tadqiqot ushbu savollarga adabiyotlarni o'rganish va oliy ta'limdagi biznes fakulteti so'rovi orqali javob beradi. Natijalar ta'lim natijalarini yaxshilash uchun amaliy va interfaol o'qitish usullarining muhimligini ta'kidlaydi. Tavsiyalar orasida haqiqiy biznes stsenariylarini birlashtirish, stajirovkalarni ilgari surish va turli baholash strategiyalaridan foydalanish kiradi.

Kalit so'zlar: *biznes lug'ati, pedagogic strategiya, strategic muammo, biznes olami.*

ABSTRACT

Teaching business vocabulary to higher education students presents many challenges, including language complexity, lack of contextual understanding, diverse student populations, motivational issues, pedagogical limitations, and assessment difficulties. This study answers these questions through a literature review and a survey of business faculty in higher education. The results highlight the importance of hands-on and interactive teaching methods to improve learning outcomes. Recommendations include incorporating real business scenarios, promoting internships, and using different assessment strategies.

Key words: *business vocabulary, pedagogical strategy, strategic problem, business world.*

KIRISH

Biznes lug'ati biznes olamida martaba izlayotgan talabalar uchun muhim bo'lib, samarali muloqot qilish, murakkab tushunchalarni tushunish va global bozorlarda ishtirok etish uchun asos yaratadi. Biroq, ushbu lug'atni oliy ta'lim darajasida o'rgatish bir qator qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi. Bu muammolar tilning o'ziga xos murakkabligi va talabalar o'rtasida haqiqiy hayot tajribasining yetishmasligidan tortib, talabalar populyatsiyasining xilma-xilligi va motivatsion muammolarga qadar.

Bundan tashqari, an'anaviy pedagogik yondashuvlar va baholash usullari ushbu muammolarni hal qilish uchun etarli darajada samarali bo'lmasligi mumkin.

Ushbu maqola oliy ta'lim talabalariga biznes lug'atini o'rgatishda o'qituvchilar duch keladigan asosiy muammolarni ko'rib chiqadi va o'qitish samaradorligini oshirish strategiyalarini o'rganadi. Ushbu murakkabliklarni tushunish va amaliy echimlarni taklif qilish talabalarning o'rganishi va faolligini oshirish va ularni biznes olamidagi professional kelajakka yaxshiroq tayyorlashga qaratilgan.

Adabiyotlar sharhi

Biznes lug'atining murakkabligi

Biznes lug'ati moliya, marketing va menejment kabi turli biznes fanlariga xos bo'lgan maxsus atamalar, jargon, idiomatik iboralar va texnik til bilan tavsiflanadi. Bu murakkablik talabalar uchun, ayniqsa ingliz tilini bilmaydiganlar uchun juda qiyin bo'lishi mumkin. Biznes lug'atining ixtisoslashgan tabiati talabalardan nafaqat ta'riflarni, balki ushbu atamalar qo'llaniladigan kontekstlarni ham tushunishni talab qiladi (Coxhead, 2000; Nation, 2001).

Kontekstni tushunishning etishmasligi

Ko'pgina oliy ta'lim talabalar amaliy biznes tajribasiga ega emaslar, bu ularga biznes lug'atining nozik ma'nolarini tushunishni qiyinlashtiradi. Nazariy bilim yetarli emas; talabalar ushbu atamalarni real hayotda qanday va qachon ishlatishni tushunishlari kerak (Belcher, 2006). Ushbu kontekstual tushunchasiz talabalar o'zlarining lug'at bilimlarini samarali qo'llashda qiyinchiliklarga duch kelishlari mumkin.

Talabalar guruhlarining xilma-xilligi

Oliy o'quv yurtlarida talabalar sonining xilma-xilligi biznes lug'atini o'rgatishda yana bir murakkablik darajasini oshiradi. Talabalar turli xil ta'lim va madaniyatlardan kelib chiqqan bo'lib, natijada biznes tushunchalari va terminologiyasi bilan tanishish darajasi har xil bo'ladi. Bu xilma-xillik o'qituvchilardan o'quvchilarning turli ehtiyojlari va kelib chiqishini qondirish uchun moslashuvchan va inklyuziv o'qitish usullarini qo'llashni talab qiladi (Johns, 1997).

Motivatsion muammolar

Motivatsiya til o'rganishda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Talabalar uchun biznes lug'ati quruq va ahamiyatsiz bo'lib tuyulishi mumkin, ayniqsa ular kelajakdagi martaba bilan bevosita bog'liq bo'lmasa. Bu motivatsiyaning etishmasligi ularning ishtiroki va so'z boyligini saqlashga to'sqinlik qilishi mumkin (Tomlinson, 2011).

Pedagogik cheklovlar

Ertalab o'qitish va ma'ruzalar kabi an'anaviy o'qitish usullari ko'pincha talabalarni jalb qilmaydi yoki chuqur o'rganishga yordam bermaydi. Bu usullar biznes terminologiyasini o'zlashtirish uchun muhim bo'lgan lug'atning faol ishtiroki va amaliy qo'llanilishini hisobga olmaydi (Belcher, 2006).

Baholash muammolari

Talabalarining biznes so'z boyligi darajasini baholash qiyin bo'lishi mumkin. Standartlashtirilgan testlar talabaning biznes lug'atidan real hayot sharoitida samarali foydalanish qobiliyatini to'g'ri aks ettirmasligi mumkin. Talabalarining haqiqiy kompetentsiyasini ob'ektiv baholash uchun ko'proq amaliy va turli baholash usullari kerak (Nation, 2001).

METODLAR

Oliy o'quv yurtlari talabalariga biznes lug'atini o'rgatish muammolarini o'rganish uchun aralash metodik yondashuv qo'llanildi. Bunga keng qamrovli adabiyotlarni ko'rib chiqish va oliy ta'limdagi biznes fakulteti so'rovi kiradi.

Adabiyotlarni o'rganish biznes lug'atini o'rgatishda umumiy muammolar va samarali strategiyalarni aniqladi. Manbalar ilmiy jurnallar, kitoblar va ta'lim hisobotlarini o'z ichiga oladi.

So'rovnoma dizayni

Oliy ta'lim muassasalarining 50 nafar biznes o'qituvchisi o'rtasida so'rov o'tkazilib, ularning tajribasi va o'qitish uslublari haqida ma'lumot to'plandi. So'rovda turli xil o'qitish usullarining chastotasi va samaradorligi haqidagi miqdoriy savollar va aniq muammolar va muvaffaqiyatli strategiyalar haqida sifatli savollar.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Biznes lug'atining murakkabligi

So'rov ishtirokchilari maxsus atamalarini o'rganishda talabalar duch keladigan qiyinchiliklarni ta'kidladilar. Ko'pgina o'qituvchilar lug'atni kontekstualashtirish, uni talabalar uchun yanada qulayroq va tushunarli qilish uchun amaliy tadqiqotlar va hayotiy misollardan foydalanishni taklif qilishdi.

Kontekstni tushunishning etishmasligi

Respondentlarning ta'kidlashicha, biznes tajribasi bo'lmagan talabalar lug'atda katta qiyinchiliklarga duch kelishadi. Amaliy loyihalar va amaliyotlar zarur kontekstni ta'minlash va biznes atamalarini real hayotda qo'llash tavsiya etildi.

Talabalar guruhlarining xilma-xilligi

Fakultet talabalar populyatsiyasining xilma-xilligi tabaqalashtirilgan ta'limni talab qilishini ma'lum qildi. Materiallarni turli darajadagi tayyorgarlik va oldingi bilimlarga moslashtirish talabalarining turli ehtiyojlarini qondirish uchun zarur deb hisoblangan.

Motivatsion muammolar

Motivatsiya muhim to'siq sifatida aniqlandi. Lug'atni martaba maqsadlari bilan bog'lash va joriy biznes voqealarini darslarga kiritish talabalarning faolligi va motivatsiyasini oshirish uchun samarali strategiya ekanligini isbotladi.

Pedagogik cheklovlar

Muammoli o'qitish, simulyatsiya va rolli o'yinlar kabi interfaol usullar an'anaviy ma'ruzalarga qaraganda samaraliroq ekanligi isbotlangan. Ushbu usullar faol ishtirok etishni rag'batlantiradi va talabalarga real biznes stsenariylarida so'z boyligini qo'llashga yordam beradi, ularning tushunish va eslab qolish qobiliyatini oshiradi.

Baholash muammolari

O'quvchilarning so'z boyligini to'liqroq baholash uchun turli baholash usullaridan, jumladan formativ baholash, loyiha ishi va og'zaki taqdimotlardan foydalanish tavsiya etildi. Ushbu usullar o'qituvchilarga kontekstda biznes lug'atidan amaliy foydalanishni baholash imkonini beradi.

XULOSA

Oliy ta'lim talabalariga biznes lug'atini o'rgatish bir qancha qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi, jumladan, murakkablik, kontekstni tushunishning etishmasligi, talabalar populyatsiyasining xilma-xilligi, motivatsion muammolar va baholash qiyinchiliklari. Amaliy stsenariylarni birlashtirish, stajirovkalarni rag'batlantirish, interfaol o'qitish usullaridan foydalanish va turli baholash strategiyalarini qo'llash orqali o'qituvchilar o'rganishni kuchaytirishi va talabalarni biznes dunyosiga yaxshiroq tayyorlashi mumkin. Ushbu muammolarni innovatsion yondashuvlar orqali hal qilish talabalarga muvaffaqiyatli martaba uchun zarur bo'lgan lug'at ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI (REFERENCES):

1. Belcher, D. D. (2006). English for Specific Purposes: Teaching to Perceived Needs and Imagined Futures in Worlds of Work, Study, and Everyday Life. *TESOL Quarterly*, 40(1), 133-156.
2. Coxhead, A. (2000). A New Academic Word List. *TESOL Quarterly*, 34(2), 213-238.
3. Johns, A. M. (1997). *Text, Role, and Context: Developing Academic Literacies*. Cambridge University Press.
4. Nation, I. S. P. (2001). *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge University Press.
5. Tomlinson, B. (2011). *Materials Development in Language Teaching*. Cambridge University Press.